

בס"ד

סיפור בהמשכים 2

טילים באפילה

מתוך 'ליקוטי שמואל'

מלקט ועורך: ש. אייזיקוביץ

eisikovits1@gmail.com

הגיליון מופיע באתר 'לדעת' וכן ניתן לקבלו לאימייל מדי שבוע על ידי שליחת בקשה. eisikovits1@gmail.com,

058-4852-443

אודה לכם אם תעבירו את העלון לאנשיכם או כתובות של נציג עלון. אשמח לקבל הערות מחכימות ובל"נ אשתדל להתייחס אליהם. גם רשות להדפיס / לחלק / להעתיק / לשמור. - בשעת הצורך הרשות נתונה לאמור מהדברים שבעלון אף שלא בשם אומרם. אבל הבא להדפיס וידפיס בשם אומרם. יביא גאולה לעולם. כמו כן יש אפשרות לקבל כל עלון בכל שפה כמעט שתרצו בתרגום של ווארד.

החיבור הראשון הופיע במסגרת

'מפעל ליקוטי שמואל'

"זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו"

בשעה טובה ומוצלחת, בסייעתא דשמיא, רואה אור ספר חדש ומפעים

ליקוטי שמואל – חומש בראשית

לאחר שנים של עיון, איסוף, ליקוט ועריכה, יוצא לאור ספר ייחודי המאגד – סוף מעשה במחשבה תחילה את מיטב הקטעים, המאמרים, הסיפורים והמשלים שהופיעו בעלוני פרשת השבוע בשנים האחרונות. דברי חן ושכל טוב, שנבחרו בקפידה וערוכים בטוב טעם, כדי להחיות את הלב ולהאיר את השולחן

- מתוכן הפרקים: רעיונות מאירי עיניים לפרשיות השבוע • משלים מעוררי מחשבה • סיפורים נוגעים ללב • פנינים להעשרה ולהעברה בשולחן שבת

מתאים ללימוד אישי, למסירת דבר תורה ולשיחה משפחתית

ערוך ומוגש בעמל רב על ידי הרה"ג שמואל אייזיקוביץ שליט"א

כעת למכירה במחיר שווה לכל נפש – כרך ראשון על חומש בראשית

60 ש"ח

בלבד

להזמנה:

<https://dash.bookpod.co.il/product/2231>

טילים באפילה

בתל אביב מתחיל ראש המוסד, איסר הראל, לחשוד כי המצרים זוממים משהו * בינתיים, בעבודת נמלים יסודית וסבלנית, מצליח חסן סייד כמיל לגייס מאתיים ממיטב מדעני הטיילים של הרייך השלישי לשעבר, עבור פרויקט החשאי שרוקם נאצר * לחלק גדול מהם יש ביוגרפיה מקצועית ורשימת הישגים מסמרת שער המעוררת חלחלה במדינת ישראל הצעירה

הרב אליעזר אייזיקוביץ

איך נחתנו כאן?

פרדיננד ברדנר הוא מהנדס מטוסים גרמני שבתקופת מלחמת העולם השנייה בנה עבור הנאצים את כלי הטיס המשוכללים ביותר שלהם. לאחר המלחמה הוא וחבריו נלקחים לברית המועצות, כ"אורחי" המשטר הקומוניסטי, היכן שהם נדרשים להעמיד את כישוריהם לשירות הצבא האדום. מה שאמור היה להיות "ביקור" של שלושה חודשים הופכים לשהות ממושכת של עשר שנים במהלכם מפתחים הגרמנים עבור הרוסים שורה ארוכה של כלי מלחמה מתקדמים ובהם טילי הסקאד הידועים.

בשנת תשט"ו (1956) ברדנר וחבריו סוף-סוף מורשים לשוב לבתיהם. אולם אלפי מהנדסי הטיילים והמטוסים המשתחררים בתקופה זו מגלים כי אין באירופה ביקוש רב לכישוריהם. מובטלים ומתוסכלים הם ממתנינים בקוצר רוח לצלצול הטלפון שיגאל אותם מהשעמום.

בינתיים, הרודן המצרי הצעיר והנמרץ, גמל נאצר, זקוק נואשות להישג דרמטי שירומם את קרנו בעיני ההמון הערבי. לאחר שהוא מבין שהסובייטים בשום אופן לא יספקו לו את טילי ה'סקאד' בהם חפצה נפשו, הוא גומר אומר להשיג אותם בכוחות עצמו.

כעבור זמן קצר מתחילים להתפרסם במדורי ה"דרושים" בעיתונים ברחבי אירופה מודעות זעירות. **"תעשיה אווירונאוטית בצפון אפריקה זקוקה למומחים"**, נאמר בהודעה. מתחת למילים הספורות הללו הופיע מספר דואר בציריך לשם התבקשו המעוניינים לשלוח קורות חיים.

ברדנר קופץ על המודעה כמוצא שלל רב.

אין לו שמץ מושג ירוק איזה תעשיית אווירונאוטיקה קיימת בצפון אפריקה אבל המחשבה כי יחזור למרכז העניינים מרנינה את ליבו. הוא מתגעגע לימים בהם ניצב בחוד החזית של הפיתוח הטכנולוגי וחולם לשוב לתהילת ימי נעוריו. בלי להרהר בכך יותר מדי הוא מתיישב ליד מכונת הכתיבה שלו, דוחף לתוכה גיליון נייר חלק, ומתחיל להקליד במרץ את קורות חייו והישגיו המדעיים. ליבו הולם בהתרגשות.

המכתבים ששולחים ברדנר ומהנדסים כמוהו נאספים מסניף הדואר המרכזי של שווייץ בידי ברנש מסתורי העונה לשם חסן סייד כמיל. הלה סוחר נשק וותיק שנתיבי השוק השחור של אירופה מוכרים לו כמו על כף ידו. על כתפיו של "גנרל" כמיל הטיל גמאל נאצר משימה סודית בהחלט שאם תצליח תשנה לצמיתות את מאזן הכוחות במזרח התיכון...

סימני סכנה

תל אביב, קיץ תשי"ט (1959)

האורות דלקו באותו לילה עד לשעות הקטנות של הלילה במטה ה"מוסד" בתל אביב.

משרדי "הסוכנות למודיעין ותפקידים מיוחדים" שכנו בבנין מרופט בן שמונה קומות ברחוב שאול המלך. בקומת הקרקע פעלה מכבסה ולצידה בית קפה אפלולי שבו ניתן היה למצוא כמעט בכל שעות היום כמה לקוחות. חלקם אכן היו קליינטים תמימים שחשקה נפשם בספל

קפה ופרוסת עוגה (לא מוצלחים במיוחד!). אחרים היו אנשי בטחון בלבוש אזרחי שפקחו עין על העוברים ושבים.

מפעם לפעם היה נכנס לבית הקפה אדם כזה או אחר שהחליף כמה מילים עם המוכר בדלפק ואז ממהר לחדרים האחוריים שמעבר לדלפק. כמה מהלקוחות הקבועים בבית הקפה חשדו כי מתנהלת פעילות חוקית כלשהי באותם חדרים. מעטים ידעו כי באחד מחדרי המחסן מכוסה הקיר במדפי-דמה שהסתירו את פתח המעלית המוביל לקומות העליונות.

עד לא מכבר "המוסד" הישראלי נחשב לסוכנות ביון חובבנית של מדינה מזרח-תיכונית קטנה, גוף אפרורי ופשוט לא פחות מהבניין המתקלף בו שכנו משרדיו. הוא היה קיים פחות מעשר שנים ועדיין לא הוכיח את ערכו בזירת הביון העולמית.

אבל מוקדם יותר באותה שנה הצליח עיתונאי יהודי בשם ויקטור גרייבסקי להשיג בדרך לא-דרך עותק מתוך נאום סודי שנשא שליט ברית המועצות ניקיטה חרושצ'וב בפני צירי הוועידה הקומוניסטית העשרים שהתקיימה במוסקבה. בנאום זה תקף חרושצ'וב בחריפות את קודמו בתפקיד, רב-המרצחים ג'וזף סטאלין, וחשף את הפשעים והזוועות שעשה.

הנאום שחשף את המפלצתיות של מי שכונה (גם בידי ראשי התנועה הקיבוצית בישראל!) "שמש העמים" עורר טלטלה אדירה בקרב הצירים. לפי המסופר אחדים מהשומעים התעלפו (!), אחרים נתקפו בייאוש או סירבו להאמין למשמע אוזניהם. במהלך הוועידה לא התירו כל דיון בנושא, והצירים חזרו לבתייהם היכן שרבים מהם שקעו בדיכאון. לפי המסופר שניים מהם אף שלחו יד בנפשם בשבועות שלאחר הנאום.

תוכן הנאום נחשב רגיש מכדי לפרסם אותו בפני הציבור בארצות הקומוניסטיות שהתחנכו על פולחן האישיות של סטלין, על כן נשמר בידי השלטונות בסוד כמס. אולם למדינות המערב נודע על קיומו וכל סוכנויות הביון השתוקקו להניח עליו את ידיהם. הסי-אי-אי האמריקני אף הציע פרס בסך מיליון דולר למי שיעביר לידי עותק מהנאום – אך לשווא.

גרייבסקי היה עיתונאי יהודי-קומוניסט שהתגורר באותה העת בפולין. ביקור בישראל עורר בקרבו נימים יהודיים רדומים והוא החליט להתמסר למען המדינה היהודית. כאשר נודע לו על "הנאום הסודי" הוא יצר קשר עם המזכירה של המזכיר הראשון של המפלגה הקומוניסטית בפולין וזו סיפקה לו עותק מהנאום המטלטל. תוך סיכון עצמי עצום נכנס

גרייבסקי לשגרירות ישראל בוורשה היכן שהנאום צולם והעותק המקורי הוחזר לו. בהמשך פורסם הנאום בכל רחבי תבל והוכיח את זוועות הקומוניזם.

אף כי גרייבסקי פעל באופן עצמאי נזקף ההישג לזכות המוסד הישראלי. בבת אחת עלה קרנו של גוף המודיעין הקטן שהצליח במקום שבו כל "הגדולים" כשלו. בסי-אי-אי האמריקאי התחילו להסתכל בעיניים אחרות על סוכנות המודיעין הישראלית וזיהו את הפוטנציאל הגלום בו. תנועת העוברים ושבים בבניין האפרורי ברחוב שאול המלך גברה שבעתיים והמזגנים המטרטרים במשרדיו עבדו שעות נוספות. התוכניות שהחלו להירקם בבנין המשרדים הפשוט נעשו נועזים ושפתניים יותר.

**

איסר הראל הרים עיניים טרוטות מעייפות ונעץ אותם בשני הסוכנים שאותם הזעיק במיוחד לצורך הפגישה הזאת. המזגן עמל במרץ לגרש את הלחות התל-אביבית שבקשה לפלוש מבחוץ, ושתי כוסות קפה שחור ניצבו על שולחן העץ הפשוט.

למרות השעה המאוחרת התעקש הראל להמשיך בעבודה. הוא היה אדם אובססיבי ולא מעט פרנואידי. הואיל וניהל את המוסד כמעט מרגע הקמתו ואף היה אחראי על גיבוש דפוסי הפעולה והנהלים הרשמיים שלו התייחס הראל לגוף המודיעין כאל ה"בייבי" שלו. הוא היה השליט המוחלט בממלכה המודיעינית שהקים בעשר אצבעותיו. בנוסף היה אחראי גם על פעילות השב"כ. השילוב של שני התפקידים העניק בידו עוצמה שאין לה אח ורע במדינת ישראל הצעירה.

הסמכויות האינסופיות שהתרכזו בידו העצימו את תכונות האופי של הראל לטוב ולמוטב. הם חידדו אצלו מצד אחד את תחושת האחריות העצומה שחש לגורלו של הישוב היהודי היושב בציון, אחריות שאותה חש כמי שנושא אותה על כתפיו ממש. יחד עם זאת הדבר גם הגביר את שגעון הפראנויה שהיא כנראה נחלתו של כל רב-מרגלים באשר הוא, אך שבעתיים כאשר מדובר באדם היושב בבדידות מזהרת בראש הפסגה המודיעינית ואין לו עם מי לחלוק את חרדותיו ולבטיו.

ברגעים אלה ישב עם שני מהסוכנים הצעירים והמבטיחים שלו. כדרכם של כל עובדי "המוסד" באותם הימים הראל בחר אותם באופן אישי. ישראל יהונתן היה עלם חמודות - זהיר, מחושב ועמקן ויחד עם זאת בעל יחסי אנוש יוצאים מהכלל. הוא היה מסוג הבחורים

שמצליח להתחבב על כל אחד. שותפו לצוות, ידידיה יצחקי, היה נועז וכריזמטי, עם חוש הרפתקני אך בעל תפיסה חדה ומהירה. יחד הם היו צוות מעולה שעדיו לגדולות.

"אין לי ספק שנאצר זומם משהו," גנח איסר הראל. "רק אין לנו מושג מהו הדבר!"

יריביו של הראל האשימו אותו כי הוא רואה מזימות אפלות בכל מקום, צל הרים כהרים. היה בכך מן האמת. אבל במקרים רבים החוש השישי שלו הזהיר מפני סכנות ממשיות.

ישראל יהונתן פתח את 'תיק נאצר' שהיה מונח לפניו. אף כי הכיר את תכולתו בעל פה ביקש שוב לשנן את כל הידוע לו אודות אישיותו והתנהגותו של הרודן המצרי.

"למען האמת אנחנו נושאים באחריות מסוימת לכך שנאצר נדחף לזרועות הרוסים," ציין. "כאשר השליט המצרי עלה על כידוני ההפיכה שחולל בשנת תשי"ב (1952) מגמתו הראשונה הייתה להימנע מכל קשר עם שתי המעצמות הגדולות. נאצר טען כי אומללותה של מצרים נגרמה בגין בחישתה הבלתי פוסקת של האימפריה הבריטית בענייניה הפנימיים של ארצו והיה נחוש שלא לחזור על טעויות קודמיו..."

"אכן," הצטרף ידידיה לשיחה. "בתחילה זכה נאצר אפילו לאהדה מסוימת בקרב חוגי שלטון בארה"ב. זמן קצר לאחר שעלה לשלטון וזרק לכלא את חברי המפלגה הקומוניסטית הוא אף קיבל מזוודה ובה שלושה מיליוני דולרים במזומן שמסר לו שליח הסי-אי-אי במצרים מיילס קופלנד, מתנה מהנשיא אייזנהאואר בכבודו ובעצמו. האמריקאים קיוו כי באמצעות מתנות ושלמונים כאלה יצליחו למשוך את השליט המצרי לצד שלהם".

"אבל זה לא מה שקרה," ציין הראל בחמיצות.

"נכון - ובמידה רבה אנחנו הגורמים לכך," אמר ישראל. "שוב ושוב ביקש נאצר לרכוש נשק אמריקאי ובכל פעם נענה כי הדבר כרוך בחתימת הסכם הגנה בין שתי המדינות שיעניק לווינגטון מידה בלתי מבוטלת של פיקוח ושליטה על הנעשה בקהיר. לכך לא היה נאצר מוכן בשום פנים ואופן. העמדה האמריקאית הסתייעה רבות בלחץ של ארגונים יהודים על הבית הלבן שלא לחמש את מי שהכריז השכם והערב על כוונתו להחריב את מדינת ישראל. מלבד זאת היו האמריקאים חתומים על הסכם משותף עם אנגליה וצרפת שלא למכור נשק לאף מדינה ללא הסכמה הדדית – ושתי האחרונות היו מסוכסכות קשות כעם המשטר המצרי".

בעקבות אכזבתו מהאמריקאים הכריז נאצר על עצמו כ"מנהיג המדינות הבלתי מזוהות", כלומר אלה שאינן תומכות לא בגוש הסובייטי ולא במדינות המערב. במשך כמה שנים קהיר הפכה ליעד פופולרי מאין כמוהו עבור כל מיני מדינות אפריקניות ואסיאתיות שזה עתה נוסדו וראו במצרים ובעומד בראשה את המנהיגה של העולם "הבלתי מזדהה".

במוסקבה הבינו כי היחסים הקרירים בין נאצר לאמריקאים הן הזדמנות פז. בשונה מהאמריקאים לקרמלין לא היה דעת קהל יהודית שצריך להתחשב בו, והוא גם היה נכון הרבה יותר מוויינגטון להעלים עין מהרודנות הברוטאלית של המשטר המצרי.

רגע המשבר הגיע אחרי שהמודיעין המצרי חשף תא ביון וחבלה שהקימה ישראל במצרים. "זה היה מחדל של אמ"ן – לא שלנו", ציין איסר הראל.

יתר הנוכחים הנהנו בראשם. חשיפת המרגלים היהודים במצרים זעזעה את המערכת הפוליטית בישראל במה שכונה מאז "העסק הביש". אולם היו לו השלכות נוספות. הוא הוביל לנתק בין שירותי המודיעין של מצרים לארה"ב, בפרט אחרי שקהיר התעלמה מבקשת האמריקאים לחוס על חייהם של הסוכנים היהודים והישראלים שנפלו בידו. את המשבר הזה ניצל במיומנות מבריקה אדם בשם דימיטרי שפילוב.

הלה היה להלכה עורך ה"פראבדה" הסובייטי ומכח תפקיד זה הרבה לנסוע בעולם ולראיין מנהיגים שונים. זה היה סיפור כיסוי מושלם לאחד מסוכני הקג"ב היעילים ביותר של רוסיה. הלה ידע כי נאצר חושש מהשתלטות קומוניסטית אך בחלקות לשונו ידע לשכנע אותו כי עדיין מוטב לו לשתף פעולה עם מוסקבה. המחאה בסך חמישים מיליון דולר לצורך בניית סכר על הנילוס – בלי שום תנאים והתחייבויות – שיפר את מצב רוחו של השליט המצרי.

"ואז הגיע משבר סואץ ודחף סופית את מצרים לידי הרוסים!" סיכם ידידיה את המצב.

"נכון", אמר ישראל יהונתן. "מבצע קדש היה הרפתקה צבאית של ישראל בשיתוף בריטניה וצרפת שאמור היה להביך את נאצר קשות עד כדי אובדן מעמדו. אבל בפועל קרה ההפך. ישראל נאלצה לסגת בבושת פנים מהשטחים שכבשה בסיני תחת אולטימטום משולב של ברית המועצות וארצות הברית, ואילו נאצר, שהצליח להפוך תבוסה צבאית להישג דיפלומטי חסר תקדים, רכב על גל פופולאריות עצום לא רק במצרים אלא בעולם השלישי

כולו. הנה קם המנהיג שהצליח לעמוד בפני "התוקפנות הציונית הקולוניאליסטית" ויכול לו!

רכוב על גלי אהדה עצומים הצליח נאצר בבלתי יאמן וחולל אחדות פוליטית בין מצרים לסוריה. שתי המדינות שהתאחדו למדינה אחת בשם קע"ם הוציאו בולים משותפים ועוד פרפראות שהלהיבו את ההמונים. האיחוד הזה היה רעוע יותר מכרעי תרנגולת ועתיד היה להתפרק תוך שלוש שנים, אבל בעת הזאת הוא נסך את האשליה כי לפנינו הצעד הראשון במסע שעתיד לאחד את העולם הערבי כולו תחת הנהגה משותפת שתחזיר אותו לקדמת הבמה ההיסטורית.

איסר הראל נעץ מבט קודר ביושבים לפניו.

"למרות היחסים הטובים עם מצרים סירבו הרוסים למכור להם את הטילים החדשים שלהם – אבל אין משמעות הדבר שיכולים אנחנו לנח על זרי דפנה".

הוא הניח בפניהם כמה עיתונים המודפסים בשפות אירופאיות. "איש קשר שלנו בגרמניה העביר לי את העיתונים הללו. אמר שיש בהם משהו שעשוי לעניין אותנו".

במדור "הדרושים" של העיתון סומנו כמה ריבועים בדיו אדומה.

"מישהו מחפש מהנדסי טילים ותעופה בעלי ניסיון מעשי", אמר הראל. "איננו יודעים במי המדובר - המודעה מציינת רק תיבת דואר אנונימית. יתכן וזו חברה מסחרית לגיטימית שמבקשת לפתח קו יצור חדש, יתכן וזו ממשלה אירופאית כלשהי שאינה מעוניינת שכל העולם ידע שהיא עוסקת בפיתוח נשק, אבל יתכן גם שמדובר בידינו המצריים... יש להם את המוטיבציה, את הכסף, ואת האינטרס להיכנס לעסקי טילים".

הוא לגם מכוס הקפה המר שהספיק בינתיים להצטנן ועיווה את שפתיו.

"הרעיון שמדינה פרימיטיבית כמו מצרים תפתח מערך יצור נשק בדומה למעצמות הגדולות נשמע על פניו הזוי ומעורר גיחוך", אמר. "אבל אנחנו נעשה את טעות חיינו אם נתעלם מהאפשרות הזאת. הדבר האחרון שחסר למדינת ישראל הן מטחים של טילי קרקע-קרקע המשוגרות לעברינו בו-זמנית מכיוון סוריה וחצי האי סיני. אפילו אם לא יופעל הנשק הזה לעולם, עצם העובדה שהוא מכוון לראשינו יפגע בנושיות במדינה ויעניק יתרון עצום לאויבינו. זהו תרחיש אפוקליפטי שאסור לנו להניח שיקרה בשום פנים ואופן!"

לפתע הבינו שני סוכני המוסד הצעירים מדוע זימן אותם הראל לפגישה הזאת.

"לאחר כישלון תוכנית 'סוזאנה' אין לישראל עיניים ואוזניים במצרים..." קלט יהונתן ישראל בזהירות. "מה שאתה מרמז עליו הוא שאנחנו בעצם לא יודעים כלום אודות הנעשה מעבר לגבול".

הראל הנהן בראשו בלא אומר.

"מה באשר למבצע אפסילון?" שאל ידידיה.

מבצע אפסילון היה הכינוי שניתן לתוכנית שביקשה להחדיר סוכן ישראלי למצרים תחת זהות בדויה.

"עובדים על זה", הפטיר הראל קצרות. "אבל זה יקח זמן – שאין לנו".

"אם כן נצטרך לברר את העניין מהצד האירופאי", אמר יהונתן. "מישהו יצטרך להסתובב אצל מדעני הטילים בגרמניה ולנסות לדלות מהם מי עומד מאחורי המודעות המסתוריות".

"נצטרך כמה סוכנים שיפעלו בו זמנית בבון, מינכן, שטוטגרט ופריז", אמר יהונתן. "נזדקק לאנשים שיודעים לשמור על פרופיל נמוך ולהשיג את המידע בלי לעורר את תשומת ליבו של האויב. נצטרך גם כרטיסי טיסה, השכרת רכבים, דמי לינה וכל הנחוץ למבצע לוגיסטי מורכב כזה".

"אינני רוצה שתפעלו דרך תשתיות המוסד הקיימות באירופה", קבע הראל שקנאותו למידור וחשאיות היו לשם דבר. "כל המבצע ינוהל כאן מהארץ ויהיה כפוף לי במישרין. לגבי כל ההוצאות התקציביות שידרשו לכם – פנו ישירות למלכה!"

מלכה ברוורמן הייתה דמות אגדתית במוסד. אישה נמוכת קומה זו ריכזה בידיה את כל תחום המנהלה, כוח האדם והפיננסים של ארגון המודיעין הישראלי. איסר הראל התרכז בתחום המבצעי ובכל נושא אחר סמך על מלכה ברוורמן בעיניים עצומות. במסגרת עבודתה קשרה קשרים עם כל ראשי השלטון בישראל והייתה נכנסת ויוצאת בכל עת מצוא משרדיהם של הבכירים ביותר. הואיל ותקציב המוסד אינו מוגדר בחוק ולא מופיע באופן מסודר ספר התקציבים נהגו ראשי ממשלה ושרי אוצר לסמוך באופן מוחלט על שיקול דעתה בנושאים אלה. מספיק היה שאדם יאמר "מלכה שלחה אותי" כדי שפקידי האוצר יענו לכל דרישותיו.

קווי הטלפון צלצלו באותו הלילה בבתים שונים ברחבי גוש דן. סוכני מוסד הוערו משנתם. סוכני נסיעות הזדרזו לרכוש כרטיסי טיסה על שמות בדוים. דרכונים מזויפים נשלפו מתוך כספות. מבצע המעקב אחר מדעני הטילים הגרמנים יצא לדרכו.

דג שמן

לא חלף זמן רב לפני שחסן סייד כמיל התחיל לקבל תשובות למודעות שפרסם.

"הרשת נפרשה," דיווח לנספח הצבאי בשגרירות מצרים ברומא. "בעוד זמן קצר אני מצפה להתחיל ללכוד דגים ראשונים".

ימים אחדים לאחר מכן, בביקורו הקבוע במשרד הדואר הראשי בציריך, עלעל כמיל בצרור המעטפות הקטן שנמסר לו. שריקת התפעלות בקעה מגרוננו. על אחת המעטפות זיהה את שמו של פרדיננד ברנדנר, אותו מהנדס מטוסים מתוסכל שרק שנתיים קודם לכן שב מהשבי הרוסי. כמיל הכיר את שמו של ברנדנר. הוא כיכב כמעט בראש רשימת מהנדסי המטוסים המובטלים שסוחר הנשק המצרי הכין לעצמו.

כבר למחרת היום נשמעה נקישת על דלת ביתו של ברנדנר בעיר האוסטרית גראץ. היה זה כמיל שנסע לילה שלם ברכבות על מנת לפגוש אותו. "אולי נצא לשתות כוס קפה כאן בסביבה ותוך כדי כך נשוחח קצת?" הציע באדיבות.

ברנדנר מיהר לחטוף את כובעו ומעילו ויצא כמעט בריצה בעקבות המצרי המסתורי. כמיל הבליע חיוך מתחת לשפמו הקצוץ למשעי. ברנדנר התאמץ להפגין קרירות ושלוות נפש אבל התנהגותו הסגירה כמה היה נלהב לשמוע את ההצעה העסקית. "הוא פרי בשל שרק מחכה שיקטפו אותו," הרהר לעצמו בעודו בוחש קצפת לתוך הקפה. "נוכל לקנות אותו בקלות".

"אני מייצג קונצרן תעופה במדינה מסוימת החפצה בשלב זה בעלום שמה," סיפר לו בעודם המלצר מניח לפנייהם צלחות חרסינה ועליהן פרוסות מעוצבות של עוגת קרמשניט. "יש לנו תקציב גדול ואנחנו מבקשים לפתח את הדור הבא של מטוסי הסילון וכן טילים למטרות מחקר מדעי".

"הכיסים שלנו עמוקים מאוד," המשיך, "ואנחנו מסוגלים לשלם משכורות משובחות שאינן נופלות מהתנאים הטובים ביותר הקיימים היום בשוק - אבל מה שאנחנו מחפשים באמת

אלה אנשים שלא הכסף מדבר אליהם אלא ההזדמנות לעבוד בקדמת המדע ולעשות דברים שאף אחד אחר עוד לא עשה!"

היה זה נאום בנוי לתלפיות ואפשר היה לראות כיצד אורו עיניו של ברנדנר לשמע הדברים. זה היה הפיתיון המושלם והוא לכד את מהנדס הטילים הגרמני ללא קושי. כמיל היה בר שיח מקצועי שהקשיב רוב הזמן ורק לעיתים זרק הערה שכיוונה את השיחה למהלך הרצוי לו. בעוד השניים נוגסים בפרוסות קרמשניט וינאי שח ברנדנר באוזני בן שיחו את כל סאת צרותיו ותסכוליו מאז סיום המלחמה ועד עתה.

"יש לי כמה כיווני מחשבה איך אפשר לבנות מטוס סילון מתקדם יותר מכל מה שקיים היום," אמר לבן שיחו בעיניים נוצצות. "אבל פרויקט כזה אינו יכול להסתמך על כתפיו של אדם אחד, מוכשר ככל שיהיה. אוכל לכוון אותך למומחים נוספים להם תזדקק לפרויקט שלך. מה שעוד יותר טוב – אני מכיר את רובם באופן אישי. חלקם הגדול עבדו תחתי בקויבישוב. אני יכול לספר לך איזה מהם פתוחים לקבל הצעה משובחת שתניח בפניהם..."

ברנדנר אכן התגלה כמקור שופע מידע כמעט אינסופי. כאשר כמיל חזר לשווייץ בערב אותו יום הוא יכול היה לדווח בסיפוק לממונים עליו: "לכדנו את הדג הכי שמן שלנו עד כה!"---

זילברפויגל ("ציפור הכסף")

ברנדנר התגייס למבצע בהתלהבות. הוא חתם על חוזה למשכורת בסך עשרת אלפים פרנק שוויצרי לשנה, סכום נאה מאוד במושגי אותם הימים, ואף לנתח מכובד מהמניות בחברה אותה הקים כמיל. אבל עוד לפני שהתחיל בשרטוט המטוס הראשון הוא כבר סייע לפטרונו החדש לארגן את כוח האדם הנחוץ לו.

ברנדנר ניגש למשימה באותה יסודיות גרמנית שאפיינה תמיד את עבודתו. הוא הכין רשימה מסודרת של מהנדסים שידע כי לא התקבלו לעבודה באירופה ושפיתויים של שכר גבוה וחיי פאר עשויים לקרוץ להם מאוד. בשבועות הבאים הוא הרים טלפון ושלח מכתבים.

לפי הוראותיו של כמיל היה עליו לנקוט לשון עמומה ונסתרת. "הפרויקט שלנו קשור למדינה מסוימת ועלינו להסתיר עובדה זו ככל האפשר," הסביר. "אחרת יופעלו לחצים פוליטיים כבדים עלינו מצד מדינות אחרות שיבקשו להשבית את הפרויקט".

היו לברנדנר שני פנקסים צהובים גדולים בהם ריכז את השמות. פנקס אחד נועד למועמדים פוטנציאליים. הפנקס השני נועד לאלה שנרשמו בפועל לפרויקט. בתוך שלושה חודשים של עבודה נמרצת כבר התנוססו בפנקס השני שורה של שמות מרשימים ביותר. בראשם היה ד"ר וולפגנג פילץ.

אם היה צורך בשחקן שיגלם את דמותו של מדען גרמני מן הסתם היו בוחרים בפילץ. עם רעמת שער כסופה ועיניים כחולות בצבע הקרח ד"ר פילץ היה אחד המדענים הבכירים ביותר בפינמינדה, מרכז הטילים הנאצי. בשנת המלחמה האחרונה הוא בנה עבור הרייך השלישי את טילי הקרקע-אוויר המתוחכמים "ואסרפל" (מפל מים).

"ואסרפל" היה אחד משורה ארוכה של "נשקי הפלא" שבאמצעותם האמינו הנאצים כי יעלה בידם להפוך את קערת המלחמה על פיה גם כשזו נטתה לרעתם. מדובר היה בטיל נ"מ מונחה מכ"ם – קונספט מודרני להפליא שהקדים את זמנו בעשר שנים לפחות. "אם במהלך 1944 היינו מצליחים לפרוש סוללות 'ואסרפל' סביב גבולות הרייך ומכניסים לשימוש טייסות של מטוסי קרב סלונים – בעלות הברית היו מאבדים לחלוטין את היתרון האווירי שלהם והמלחמה הייתה מסתיימת באופן אחר," כתב לימים מי שהיה שר החימוש הנאצי, אלברט שפּר. "והיינו זקוקים רק לשנה אחת נוספת כדי להצליח בכך," הוסיף.

בפועל הספיקו הנאצים לבצע רק 35 שיגורי ניסיון של טילי ואסרפל בטרם נאלצו לפנות את מרכז המחקר שלהם בפינמינדה. ד"ר פילץ לא היה נאצי מושבע, אולם היה בהחלט מוכן להעלים עין מהזוועות שבוצעו בידי הנאצים – לעיתים לנגד עיניו ממש – כל עוד העניקו לו אלה את התקציבים והמשאבים להשתעשע בצעצועים שלו. כנראה גם לא הטרידה אותו במיוחד העובדה שכלי הנשק שבפיתוחם עסק יבטיחו את נצחונו של משטר הרשע מהנוראים בהיסטוריה. כל עוד קיבל את ההזדמנות להנדס טילים הוא היה מרוצה – ואחת היא לו מיהו הפטרון שעבורו הוא עובד.

עוד שם שהופיע ברשימת המצטרפים לפרויקט המסתורי של חסן סייד כמיל היה ד"ר פאול גֶרְקֶה, אדם בעל שיער אפור קצוץ וראש מרובע של פרופסור לפיזיקה. כמו ד"ר פילץ, גם גרקה היה אחד הכוכבים הזוהרים בשמי פרויקט הטילים הנאצי. הוא נמנה עם הצוות שפיתח את טיל ה-V2 הגרמני הידוע לשמצה, אבל המעוף והחזון שלו היו גדולים מכך בהרבה.

בעוד מלחמת העולם משתוללת באירופה שקד גרקה על פיתוח ה-V10 המוכר גם בכינויו "טיל אמריקה" – הטיל הבליסטי הבין-יבשתי הראשון בהיסטוריה שנועד להעניק להיטלר את היכולת להרעיש את ניו יורק וושינגטון. הניסוי הראשון של טיל זה נקבע לאמצע שנת 1946. בחסדי שמים ברלין נכנעה בטרם הייתה לד"ר גרקה ההזדמנות לנסות את כלי המשחית החדשים שלו. היה לו בתכנון גם טיל נוסף, V12 ששיגורו נקבע לשנת 1949. לו היה השיגור מצליח היה זה הטיל הראשון שהיה מסוגל להעלות לוויין לחלל החיצון – ושוב, הרבה לפני שבעלות הברית אפילו העזו לחלום על דברים כאלה.

אחרי המלחמה הציע גרנקה את התוכניות שלו לצרפת, אבל מקץ כמה ניסויים הוחלט בפריז כי מדובר במיזם שאפתני מדי למידותיה של צרפת והפרויקט בוטל. גרקה נמנה אפוא אף הוא עם מדעני הטילים המתוסכלים והמשועממים שרק המתינו לשעת הכושר בו יוכלו להעמיד את כישוריהם לשימוש. וכפי שהוכיחה עבודתם המסורה למען הרייך השלישי, הם לא ממש הוטרדו מהשאלה מי הספונסר עבורו הם עובדים או מה יש בדעתו לעשות עם הכלים שיניחו בידיו...

אבל השם המסקרן ביותר שהצליח חסן סייד כמיל לצרף לרשימה ההולכת ומתארכת שלו היה זה של ד"ר אויגן זֶנְגֶר. ברנש זה היה בעל כישורים מצוינים לתרום לתכנית הטילים של נאצר. כבר בשנות השלושים של המאה הקודמת הצטרף זנגר ל"חברה הגרמנית למסע בחלל". עד מהרה הכירה המפלגה הנאצית בכישורונותיו והציע לו תפקיד חוקר בכיר במיניסטריון התעופה של גרמניה. הוא נשא לאשה את אירנה ברדט, אף היא מדענית תעופה, וביחד הם גיבשו את מה שהיה ללא ספק מיזם החלל השאפתני ביותר של העידן הנאצי: ה"זילברפוגל" – ציפור הכסף.

הזילברפוגל נועד להיות כלי טיס שיתרומם עד לחלל החיצון, לגובה 145 ק"מ, ובאמצעות מנוע רקטי ייחודי במינו יוכל לטוס במהירות 22,000 קמ"ש עד לאמריקה. במהירות אדירה שכזאת הוא יהיה מסוגל לחצות את האוקיינוס האטלנטי בתוך חצי שעה בלבד, להטיל פצצה במשקל ארבעה טון על העיר ניו יורק, ולהמשיך בדרכו עד לנחיתה באיי יפן, בעלת הברית של גרמניה הנאצית.

קשה להפריז בחשיבות האסטרטגית של "מפציץ אמריקה", כפי שהנאצים כינו את כלי הטיס השאפתני. לו היו בונים אותו היה הרייך השלישי מסוגל להעביר את המלחמה לחופי ארצות הברית. אולם מלבד שימושי מלחמה הוא עשוי היה לשמש גם למטרות אחרות

ולפתוח בפני הנאצים את השער בפני החלל החיצון: לשגר לוויינים, לבנות תחנת חלל, אולי להנחית אסטרונאוט שינעץ את דגל צלב הקרס על אדמת הירח. על הקדמה הטכנולוגית של ה"זילברפויגל" תעיד העובדה שמעבורת החלל האמריקאית של נאס"א, זו שהמריאה לראשונה רק בתחילת שנות השמונים, התבססה על רעיונות וטכנולוגיות שפותחו במקור עבור ציפור הכסף הגרמנית.

כמו כל המדענים האחרים המנויים ברשימה זו גם בני הזוג זנגר מצאו את עצמם מובטלים וחסרי מעש עם תום המלחמה. אף כי דאגו להזכיר לעולם את נוכחותם באמצעות מאמרים שפרסמו מעת לעת, זכרם הלך ונשכח ככל שחלפו השנים. נקל לשער את התלהבותם כאשר "ד"ר כמיל" המהוקצע ונעים ההליכות הציע להם להעמיד את כישוריהם לרשות פרויקט הטילים המצרי.

ואכן בשלב זה כבר התחיל כמיל לטפטף למדענים קמעא קמעא כי הפרויקט שהם עומדים להיות חלק ממנו יתקיים על אדמת מצרים ותחת חסותה המלאה של מדינה זו. כמיל זרק כבדרך אגב כי נאצר חולם לשגר לחלל לוויין מצרי מתוצרת ארצו, לוויין שיהיה גאוות העולם הערבי כולו. הוא ראה כיצד אורו עיניו של האיש. לשגר לחלל לוויין לחלל היה חלומו כל השנים. מלבד זאת היה צפוי לשלשל לכיסו סכום נאה של שני מיליון דולרים, דבר שבוודאי לא הקטין את התלהבותו מהפרויקט.

לאיש מן המדענים לא נאמר מפורשות שהם עומדים לבנות טילים שישמשו את מצרים במלחמתה נגד ישראל. מסתבר שאינטליגנטים כמוהם בוודאי יכלו לשער שהרודן המצרי לא יסתפק בשיגור לוויינים לחיזוי מזג האוויר או מטוסי תובלה. אבל מי שהצליח לשכנע את עצמו לעבוד בשביל היטלר בלי שמצפוננו יטריד אותו יותר מדי בגין כך – חזקה עליו שימצא די תירוצים כדי להצדיק את עבודתו עבור נאצר. המחשבה כי הם מעניקים בידי הבוס החדש שלהם, נאצר, את הכלים לסיים את העבודה בה התחיל הבוס הישן שלהם, היטלר, לא חלפה בראשם. ואם חלפה מסתבר שלפחות מקצתם היו שלמים עם כך.

(המשך יבוא).